

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Чорноус О.В.

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України*

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ І РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

В світлі реалізації сукупності особистісних здібностей кожного учня та формування мотивації і розвитку пізнавальних здібностей в навчально-виховному процесі, можна виокремити принцип вибору індивідуальної освітньої траєкторії і розвитку пізнавальних здібностей учнів за допомогою використання мультимедійних технологій в умовах профільного навчання. Даний принцип визначається як право учня на свідомий і узгоджений з педагогом вибір основних компонентів власної освіти, до яких відносять: особистісний зміст навчання, індивідуалізовані цілі, завдання, темп, форми, методи, системи контролю, оцінювання тощо. Роль вчителя в умовах створення і реалізації індивідуальної освітньої траєкторії і розвитку та формуванню мотивації пізнавальних здібностей учнів за допомогою використання мультимедійних технологій в умовах профільного навчання полягає, зокрема, у «озброєнні» учня «необхідним діяльнісним інструментарієм». Це означає, насамперед, уміння ставити мету, свідомо обирати спосіб її досягнення, складання власних елементів освітньої траєкторії за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Певна річ, що вибір і творчий пошук у навчально-виховному процесі має креативний характер і включає створення власного світосприйняття, формування чіткої життєвої позиції, уміння аналізувати інформацію і формувати особисту точку зору. У зв'язку з цим одним із напрямів організації навчально-виховного процесу в школі має бути діагностика

та розвиток загальнонавчальних компетентностей учнів, вивчення їх пізнавальних можливостей, організацію психолого-педагогічного супроводу процесу формування та розвитку їх пізнавальних мотивів та інтересів, що вимагає впровадження диференційованого підходу у навчанні для підвищення мотивації в умовах профільного навчання. Значну роль у забезпеченні процесу формування цих якостей можуть відігравати мультимедійні технології навчання. Мультимедійна візуалізація ефективно забезпечує реалізацію різноманітних методів, прийомів і технік, які можуть бути використані як на заняттях з інваріантних навчальних предметів, так і на курсах за вибором і спецкурсах в умовах профільного навчання. Інтерес, як зазначають психологи – це мотиви особистості, що виражають особистісну спрямованість на пізнання певних об'єктів або явищ життя й визначають разом з тим її більш-менш постійну схильність до певних видів діяльності. Під формуванням мотивації і розвитку пізнавальних здібностей учнів засобами мультимедійних технологій в умовах профільного навчання розуміємо систему знань, умінь та досвіду самостійної навчальної діяльності учнів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, сформованих на основі позитивної мотивації та емоційно-цільового ставлення до навчання [1; 2; 3; 4]. Формування мотивації і розвитку пізнавальних здібностей та загальнонавчальні компетентності вважаємо комплексними, які включають досвід здійснення різних видів навчальної діяльності, необхідних учням для самостійного оволодіння знаннями за допомогою засобів мультимедійних технологій в умовах профільного навчання.

Умовою й результатом сучасного навчання є наявність в учнів бажання і здатності самостійно вчитися, шукати в різних джерелах інформацію і застосовувати нові знання, виробляти вміння діяти, прагнути творчості та саморозвитку в умовах профільного навчання та за допомогою мультимедійних технологій як складника навчально-методичного комплексу для формування мотивації і розвитку пізнавальних здібностей учнів. Ефективності цього процесу має сприяти створення ситуації успіху. Вибір інтересу як індивідуально-типологічної особливості людини заснований на відомих його властивостях. Пізнавальний інтерес розширює й поглиблює знання, уміння й навички

людини в тій області, що цікавить; активізує і формує пізнавальні процеси й творчість особистості; забезпечує емоційне задоволення, що спонукує до тривалих занять діяльністю, що цікавить людину.

До дидактичних особливостей процесу диференціації навчання можна віднести впровадження групових форм навчання. Навчальні групи створюються на основі врахування так званих типологічних ознак, які визначаються педагогами-дослідниками в залежності від дидактичної мети здійснення процесу диференціації. До таких ознак можна віднести наступні: успішність, самостійність, навчальні здібності, пізнавальні інтереси, навчальні мотиви й ставлення до навчання, темп навчання, навченість, навчальні уміння, темперамент, побажання тощо. Ми пропонуємо створювати в класі з кожного навчального предмета ініціативну групу учнів, які цікавляться даним предметом і розширюють свої знання позанавчальною програмою засобами мультимедіа, інформаційно-комунікаційними технологіями в освіті тощо. Для них створюється ситуація успіху, вони стають організаторами у малих навчальних групах і керують навчанням учнів, які мають різний рівень успішності з даного предмета і не проявляють особливої зацікавленості. Організатори керуючи роботою групи в процесі виконання навчальних завдань, формування мотивації і розвитку пізнавальних здібностей шліфують та удосконалюють основні структурні етапи навчальної діяльності як своєї так і членів малої групи використовуючи засоби мультимедійних технологій та інформаційно-комунікаційні технології в умовах профільного навчання. З погляду основного принципу вітчизняної психології – єдності свідомості й діяльності – щоб навчити учнів вчитися, треба дати їм знання того, як раціонально організувати й здійснити свою навчальну діяльність і надати можливість застосувати ці знання на практиці. Тому формування мотивації і розвитку пізнавальних здібностей учнів засобами мультимедійних технологій та інформаційно-комунікаційними технологіями знаменує перехід від традиційної декларації «уміння вчитися» до реального засвоєння учнями цілісної системи методів пізнання в умовах профільного навчання. Знання здобуваються й проявляються тільки в діяльності, за вміннями й навичками завжди знаходиться дія з певними характеристиками; результат навчальної діяльності – розвиток учня, якісні зміни в його психіці.

Список використаних джерел:

1. Васьківська Г.О. Дидактичні умови реалізації інтерактивних технологій навчання у процесі формування у старшокласників системи знань про людину / Г.О. Васьківська // Молодь і ринок. – 2013. – № 1(96). – С. 18–22.

2. Заболотний В.Ф. Впровадження мультимедіа під час вивчення методики навчання фізики: збірник наукових праць. Педагогічні науки. Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. Вип. 43. С.392-399.

3. Трубачева С.Е., Черноус О.В. Метапредметна діяльність старшокласників в умовах профільного навчання // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2016. – Випуск 1(38). – С. 298-302.

4. Трубачева С.Е. Формування навчальних компетентностей в умовах професійно зорієнтованого освітнього середовища навчального закладу [Текст] / С.Е. Трубачева, С.І. Трубачев // Педагогіка: традиції и інновації: Матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції (г. Запоріжжє, 17-18 лютого 2017 г.). – Херсон : Издательский дом «Гельветика», 2017. – Ч. II. – С. 105-108.